

POWŚCIAŃNIONY (20) *part praet pass pf*

powściągniony, powciągniony (11), **powciągnion, powściągnion** (9).

powściągniony, powściągnion (15), **powciągnion, powciągniony** (5); powściągniony *LibLeg, KromRozm III* (2), *Mącz* (2), *RejPos, RejZwierc* (2), *GrabowSet*; powciągniony *StryjKron, Calep*; powściągniony : powciągniony *MetrKor* (1:1), *SarnStat* (5:2).

Oba o jasne.

sg m N powściągniony (6), powściągnion (4); ~ (*attrib*) -ony (3); ~ (*praed*) -on (4), -ony (3); -on *LibLeg, KromRozm III, StryjKron*; -ony *GrabowSet*; -ony : -on *SarnStat* (2:1). \diamond *f N* (*praed*) powściągniona (2). \diamond *n N* powściągniono (3) *MetrKor, RejPos, RejZwierc*, powściągnioné (1) *SarnStat*. \diamond *pl N m pers* powściągnieni (2). *subst* powściągnioné (2); -é (1), -(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: powściągniony przez kogo (2).

Sł stp s.v. powściągnąć, Cn, Linde brak.

1. *Powstrzymany; poskromiony; repressus Mącz; cohibitus Calep* (17) : *Repressus, Powściągniony. Mącz* 321c; *Calep* 213a.

Przen (1) : *Bo/ gdyby powściągniony Był/ twey łálki łkok: łácnoby gálázká Víchłá: czyni ia łtrwożony/ Zniłzczeńym mogł do kálká/ Y w łtráchu zgináć GrabowSet* 13.

a. O osobach (5) :

powściągniony czym (3): *chcáć to widziéć/ áby którégó boiáźń Boża y miecz duchowny od złégó nie hámuie/ káźniá docześną był powściągniony [poena temporalis debet coercere JanStat 244] SarnStat 898 [idem] 190. Cf W przen Wyrażenie.*

Szereg: »powściągnion(y) i karan(y)« [szyk 1:1] (2): [mają być urzędnicy, którzy by] dożiráli tego/ áby káždy krzełciyáнин wyedźyáł łwoye powinowáłtwo/ á z nyego nye wykraczáł/ wyłtęmpny áby powłcyágnyon y karan był KromRozm III G2, L4.

W przen (1) :

Wyrażenie: »wędzidły powściągnieni« (1): *A przeto ná to łá vczynione Seymy/ áby ci ktorzy práwy á łpráwiedliwóściami ludzkimi łzáfuiá/ [...] áby byli s thego pohámowáni/ y onemi wędzidły ná nie z dawná vłtáwionemi y nápiłánemi/ áby byli powściągnieni. RejZwierc 36.*

b. O uczynkach (niepożądanych lub niewłaściwych) i popędach (9) : *od thich Myáłth [lege: odtýchmiast, tj. odtąd] złodzyeyłtwa mayá bicz powczyágnnyone A złodzyeye mayá bicz karany prełł starołthi MetrKor 40/814, 40/822; DLa tego łie Práwá łtánowiá/ y Státuty/ áby zuchwáłłtwo ludzké było powściągnioné/ á niewinność wefeliłá łie/ y vbéłpieczona byłá. SarnStat 49; IEłli práwem zwyciężony byłby ták mocny/ żeby przez Stárołtę/ iego vpór nie mógl byđz powciągnion/ [...] tedy zarázem ma byđz pozwan przez vrząd onégó Stárołtwa SarnStat 832, 81, 703.*

powściągnion czym (2): *nie tylko przyrodzenie twoie/ ále y namędrłżego człówieká/ ielł ták grzechem zgwałcone/ iż nigdy nie może wytrwáć/ ielłize nie bęđzye gwałtem á rozumem powściągniono/ áby nie miáło wykroczyć s powinności łwey. RejPos 306v; RejZwierc 6.*

W przeciwstawieniu: »powściągniony ... pomnożony« (1): *[przodkowie naszy] práwá łtánowili/ áby wyłtępkki były powściągnioné: áby dobré obyczáie były pomnożoné SarnStat 48.*

W charakterystycznych połączeniach: powściągniona(-y, -e) swa wola, upor (2), występki, złodziejstwa, zuchwalstwo.

Szereg: »powściągnion i zahamowan« (1): A ták niech tego nikt nie powieda áby przyrodzenie mocy nie miáło/ ieśliże cnotą á rozumem nie będzie powściągniono á záhámowano. RejZwierc 6.

2. Zatrzymany w ruchu (3) :

a. Zatrzymany w drodze (2) : Thedy taki [*który jedzie na jarmark bez potwierdzonego urzędowo spisu towarów*] ma bicz powfczyagnyon przez stharofthą, albo przez Mythnyka, albo przez vrzand kthory kolwyek yefth na granyczy *LibLeg* 6/117.

Wyrażenie: »nazad powściągniony« = cofnięty (1): Retractus, Ná zad powściągniony/ zádzierzany Mącz 462b.

b. O wodzie (1) :

Przysłowie: niemoże być powciągnion łtrumien wod/ aż pierwey źrzodło iego zátka StryjKron 215.

Synonimy: 1. okrocony, pohamowany, ukrocony, umiarkowany, uskromiony, zahamowany, zatrzymany.

Cf NIEPOWŚCIĄGNIONY, POWŚCIĄGNAĆ

MC